

De Morgenster
3 MAART 2019
THEMA: DE TWEE WEGEN
Doop van Femke Lindia Helein Drok

ORDE VAN DIENST

De voorbereiding

Zingen: 'Rond het licht dat leven doet' [287] *Couplet 1, 2 en 3*

Groet en bemoediging

Drempelgebed

Zingen: 'Don't build your house on a sandy land' [931]

Gebed om ontferming, besloten met het zingen van 301-f;

Glorialied: 'Dank U voor deze nieuwe morgen' [218]

Gesprek met de kinderen, besloten met het zingen van lied 359: 'Leven is gegeven'

De dienst van het Woord

Eerste schriftlezing: Psalm 1

Zingen: 'Dat wij onszelf gewonnen geven' [816] *Couplet 1 en 3: solo*

Evangelielezing: Lucas 6: 39-49

Zingen: 'Een rijke schat van wijsheid' [313], *couplet 1 en 3*

Overweging

Orgelspel, overgaand in het zingen van 'Laat de kinderen tot mij komen' [Hemelhoog 506]

Inleiding op de doop

Presentatie

Doopgedachtenis

Wij zingen als geloofsbelijdenis 'Wij geloven één voor één' [LB nr. 344]

Doopgebed

Doop

Aanvaarding

Verwelkoming

Wij zingen staande: 'Een parel in Gods hand' (2x)

De dienst van gebeden en gaven

Dankgebed, voorbeden, stil gebed en Onze Vader

Mededelingen en inzameling van gaven

Slotlied: 'God, schenk ons de kracht' [418]

Zending en zegen

Gemeente antwoordt met het zingen van lied 421

Overweging

Als we vanmorgen bij elkaar waren geweest met een kleine groep van niet meer dan twintig mensen, dan hadden we het heel wat persoonlijker kunnen maken dan we het nu zullen doen.

We hebben woorden gehoord van Jezus waarin het bijvoorbeeld gaat over goede vruchten. Ik had u dan kunnen uitnodigen om na te denken over alle goede vruchten die wij zelf voortbrengen. En dat hadden we dan kunnen delen in de kleine kring.

Of we hadden nagedacht over alle splinters die wij in het oog van een ander zien, terwijl we zelf een spreekwoordelijke balk in eigen oog hebben. Misschien had met enige aarzeling een van ons daar wel iets over durven vertellen.

En we hadden kunnen spreken over goede voornemens, vanuit het beeld van het huis dat op een goed fundament staat. Wanneer lukken voornemens wel, en wanneer niet? Wanneer voegen we de daad bij het woord, wanneer niet? Heeft het huis van ons eigen leven wel of niet een goed fundament?

Maar nu we met zo'n grote groep zijn zie ik geen mogelijkheid om op een veilige manier een dergelijk gesprek te voeren. Maar het zijn dus wel vragen die we allemaal meekrijgen op deze morgen:

- welke goede vruchten breng ik zelf voort?

- welke balk in eigen oog zie ik niet?

- is het huis van ons leven op een goed fundament gebouwd, of missen we dat?

Veel later in deze dienst keren deze drie vragen terug in de voorbeden, dat lijkt mij de juiste plek.

Maar u hoort het dus: het is best confronterend wat we op deze laatste zondag van de tijd van epifanie te horen krijgen. Volgende week begint de veertigdagentijd. Die zullen we op een verrassende manier beginnen, namelijk met de lezing die anders pas op Palmpasen, een week voor Pasen gelezen wordt. Volgende week echter zullen we de veertigdagentijd *beginnen* met dat verhaal, van Jezus die als een koning Jeruzalem binnen komt. En dan zal in een periode van zes weken het hele verhaal zich ontvouwen, van intocht in Jeruzalem, tempelreiniging, het laatste paasmaal, Jezus die gevangen genomen wordt, de loochening van Petrus, het proces tegen Jezus en zijn dood.

Als je die geschiedenis legt naast de lezing van vanmorgen dan snap je er helemaal niets van: waarom was het nodig dat Jezus gearresteerd, veroordeeld en geëxecuteerd moest worden? Want wat we vanmorgen gehoord hebben dat zijn de woorden van een leraar van wijsheid.

Natuurlijk, het zijn uiterst confronterende woorden, maar deze woorden geven geen enkele reden om Jezus uit de weg te willen ruimen, niet toch?

Wat we gehoord hebben staat aan het eind van de zogenaamde veldrede. Dat is de veel kortere versie die Lukas ons geeft van wat bij Matteüs de bergrede is. Net als bij Matteüs begint het met de zogenaamde zaligsprekingen, en eindigt het met het beeld van het bouwen van een huis.

Dat laatste beeld, dat vond ik persoonlijk het meest prikkelende beeld van de lezing, het meest uitdagende beeld. In dat beeld stelt Jezus ons duidelijk voor een keus: bouw je je huis, zeg maar je hele leven, op een goed fundament, of stel je je tevreden met bouwen op zand zodat als het water komt je huis wordt weggespoeld?

Het gaat hier om een duidelijke keus. Vandaar het motto dat ik voor deze dienst heb gekozen: 'Twee wegen'. En vandaar ook de keus voor de eerste lezing, Psalm 1. Ook daarin gaat het om twee wegen, een duidelijke keus.

Ooit heeft iemand de toen bekende psalmen verzameld, ze in vijf boeken ingedeeld, net als de vijf boeken van Mozes, en er bewust psalm 1 vooraan gezet. Als een soort leeswijzer voor de 149 psalmen die zouden volgen.

De boodschap is duidelijk: zoek het leven, zoek het echte leven. Wees niet als de wettelozen die als kaf zijn dat verwaait in de wind. Jezus zou zeggen: wees niet als een mens die zijn huis zonder fundament bouwt.

Tussen haakjes: in onze vertaling staat daar het woord 'wettelozen'. In oudere vertalingen stond daar nog 'goddelozen'. Zo vertalen we gelukkig niet meer, want dat zou het misverstand kunnen oproepen dat we een duidelijke tweedeling, ook in moreel opzicht, zouden kunnen maken tussen gelovigen en ongelovigen. En we weten allemaal uit eigen ervaring, zo werkt dat niet.

In psalm 1 wordt het volgende fundament geschetst: de mens die vreugde vindt in de torah van God, en zich daarin dag en nacht verdiept.

Alle psalmen die daarna komen worden onder dat voorteken gezet: vind het geluk door in je leven naar God te zoeken. Dat krijgt invulling door studie van de torah, Gods leefregel.

Bij de Jezus uit het Lucas-evangelie vindt een verbreding plaats, en dat moet ook wel want Lucas schrijft ook voor mensen die niet van oorsprong Joods zijn. In plaats van de leefregel van Mozes komt het onderwijs van de messias, van Jezus zelf, een onderwijs waarin de wet van Mozes nu eens lichter wordt gemaakt en dan weer zwaarder, al naar gelang de vraag of het desbetreffende gebod bijdraagt aan een menselijk leven waarin de liefde en het leven centraal staat.

Dit onderwijs met als kern liefde en leven is het waard een heel leven lang toegepast te worden. Dan word je gelukkig.

Niet dat er geen stormen zullen komen, niet dat het water niet zal beuken tegen je huis, maar dankzij je fundament blijft je staande.

Dit is het onderwijs waarvan we mogen hopen dat ook de dopeling van vanmorgen, Femke, het in haar leven zal mogen leren en toepassen, voorgeleefd als het is allereerst mag zijn door haar ouders. In haar leven zal Femke, net als wij, ook moeten gaan doen aan zelfonderzoek. Dat is waar het in de eerste drie gelijkenissen over gaat.

We hebben allemaal onze handen vol aan onszelf:

- in hoeverre lijk je op een blinde die een blinde leidt?
- heb je het geduld om werkelijk een leerling te zijn?
- waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster terwijl je de balk in je eigen oog niet ziet...?

Het zijn algemene oproepen tot zelfinzicht. Dit is echt niet alleen tot de twaalf leerlingen van Jezus gericht. En inderdaad, in tegenstelling tot de bergrede van Matteüs staat bij de veldrede van Lucas expliciet dat er een grote menigte bij aanwezig was, ja zelf ook uit het buitenland!

Daar in de vlakke, in het veld, krijgen al die mensen een *down to earth levenswijshheid*. Het gaat hier niet over theorie, maar over de praktijk.

Levenslang zul je leerling zijn. Permanente Educatie. Als je leerling van Jezus bent, is het leven zelf je stage. Nooit kun je zeggen: nu weet ik alles, nu ben ik uitgeleerd.

We dragen allemaal een schaduw met ons mee waarvan we onszelf soms amper bewust zijn. Nooit ben je te oud om door een ander gewezen te worden op die schaduw. Altijd zul je je handen vol hebben aan jezelf. Maar hoe ouder je wordt met hoeveel meer wijsheid en ook mildheid je niet alleen naar jezelf maar ook naar anderen zult mogen kijken.

Na de drie voorbeelden van zelfonderzoek verschuift het beeld meer naar het resultaat van dat alles. Nu heeft Jezus het in twee beelden over goedheid die alleen maar uit goedheid kan voortkomen.

En dan komt het tot slot, bij dat beeld van bouwen op een fundament.

Aan het eind van zijn onderwijs beseft Jezus dat je mooie ideeën kunt hebben over een goed innerlijk dat goede daden voortbrengt, maar dat het vaak zo simpel toch niet is. Er kan een enorme kloof zitten tussen woord en daad. Er zijn mensen die roepen vol eerbied 'Heer, Heer', maar ze doen er niets mee. Wel woorden, maar geen daden. Ook elders in het Nieuwe Testament, bijvoorbeeld in de brieven van Jacobus en Johannes, zal dat thema voorkomen.

En wij herkennen het ook maar al te goed. Aan het begin van het jaar formuleren velen van ons een goed voornemen, maar vaak komt er metterdaad bitter weinig van terecht. Alweer is het niet gelukt om af te komen van de sigaret, of de fles. De Amerikanen hebben een mooi spreekwoord: *Walk your talk*. Vrij vertaald: doe wat je zegt.

Jezus verwijst terug naar alle woorden die hij in de veldrede heeft uitgesproken. Stel je eens voor dat je daar echt naar luistert en het nog gaat doen ook! Dat lijk je op een mens die om hoog te kunnen

bouwen eerst diep is gaan graven. Deze mens heeft een stevig fundament gelegd, op de rotsgrond. En hoe hard het water van de najaarsregen er ook tegen beukt, het huis stort niet in. Dit beeld spreekt ook ons aan, want zojuist is bekend geworden dat ongeveer een miljoen woningen in Nederland dreigen te verzakken.

Zo eindigt de veldrede van Lukas. Het begon met wensen van geluk, en het eindigt met de oproep echt te luisteren naar de woorden van leven die Jezus uitspreekt. Ja, niet alleen te luisteren, maar er ook naar te leven. Er staat iets op het spel: je toekomst, je geluk, je leven. Hiermee gaan we de vastentijd in, tijd van bezinning, van inkeer. We gaan Jezus volgen op zijn weg in Jeruzalem. Durven wij echt met hem mee? Op deze weg die niet alleen een weg van succes is? Vertrouwen we ons toe aan deze mens van God? Jezus verlangt niet onze onderdanigheid, maar onze bereidheid hem te belichamen, zoals Hij God belichaamt.

Erik van Halsema

Geraadpleegde commentaren:

- François Bovon, *Das Evangelium nach Lukas*. [EKK III/1]
- Hans Klein, *Das Lukasevangelium* [KEK]
- Piet van Veldhuizen, commentaar in de Eerste Dag, bij 3 maart 2019